

Învățare Automată - Laboratorul 2

Grupare Ierarhică

Tudor Berariu

tudor.berariu@gmail.com

Laboratorul AIMAS

Facultatea de Automatică și Calculatoare

Universitatea Politehnica București

28 februarie 2016

1 Scopul laboratorului

Scopul laboratorului îl reprezintă înțelegerea grupării ierarhice și a diferențelor dintre aceasta și algoritmul **K-Means** prezentat în primul laborator.

2 Introducere

În primul laborator a fost prezentat un algoritm pentru grupare, **K-Means**, care suferea de câteva limitări importante (soluția depindea de alegerea centroizilor inițiali; numărul de grupuri trebuie cunoscut sau intuit). De asemenea, s-a observat faptul că anumite seturi de date nu pot fi grupate folosind algoritmul **K-Means** din cauza *forme* grupurilor. Pentru a rezolva acele seturi de date este nevoie de o abordare diferită de cea a reprezentării grupurilor prin centroizi. O altă abordare a problemei grupării unei mulțimi de obiecte în funcție de similaritatea dintre acestea (engl. *cluster analysis*) o reprezintă gruparea ierarhică (engl. *hierarchical clustering*).

Spre deosebire de algoritmul **K-Means**, în cazul grupării ierarhice nu este necesară stabilirea a priori a numărului de grupuri și a unei partiționări inițiale a obiectelor.

Gruparea ierarhică are două variante:

grupare aglomerativă în care se pornește de la situația în care fiecare obiect formează singur un grup. Apoi se reunesc succesiv cele mai apropiate două grupuri până când rămâne unul singur.

grupare prin divizare în care se pornește de la un singur grup ce cuprinde toate obiectele, iar la fiecare pas se alege un grup (cel mai eterogen) pentru a fi segmentat.

Rezultatul produs de gruparea ierarhică este un arbore de grupări / divizări succesive. De obicei, acest arbore este reprezentat grafic, pentru proporții ținându-se cont de similaritatea

3 Măsurarea apropierii dintre două grupuri

Gruparea ierarhică reprezintă, de fapt, o familie de algoritmi ce folosesc diferite definiții ale distanței (similarității) dintre obiecte pentru construirea clusterelor.

single-linkage - distanța (similaritatea) dintre cele mai apropiate două puncte

complete-linkage - distanța (similaritatea) dintre cele mai depărtate două puncte

group-average - distanța (similaritatea) medie a celor două grupuri

2

4 Alte metode de grupare

În afara metodelor bazate pe centroid (**K-Means**) și pe conectivitate (gruparea ierarhică), alte modele de grupare sunt: metode bazate pe distribuții statistice, metode bazate pe densitate (DBSCAN, OPTICS), biclustering.

5 Cerințe

În cadrul acestui laborator trebuie rezolvate cerințele de mai jos. Scheletul de cod conține funcții pentru citirea datelor, afișarea dendrogramei și a setului de date colorat conform grupării create.

1. [6 puncte] Implementați într-un limbaj de programare la alegere algoritmul de grupare ierarhică aglomerativă folosind distanța *single-linkage*. Implementați funcția **singleLinkage** ce trebuie să întoarcă o matrice cu $(N - 1) \times 4$ valori. Fiecare linie corespunde unei alipiri a două grupuri (plecând de la N grupuri se ajunge la unul singur în $N - 1$ pași). Primele două valori corespund id-urilor grupurilor ce trebuie unite, a treia valoare conține distanța dintre cele două grupuri, iar cea de-a patra numărului de puncte pe care le conține noul grup. Pentru id-uri, valorile de la 0 la $N - 1$ se referă la exemplele din setul de date, iar cele de la N la $2N - 2$ corespund grupurilor construite pe parcurs (la pasul $0 \leq i < N - 1$ se construiește clusterul $N + i$).
2. [2 puncte] Implementați și celelalte două variante de algoritmi: utilizând distanța *complete-linkage* și *group-average*. Cele două funcții întorc o matrice cu aceeași semantică precum în cazul *single-linkage*.
3. [2 puncte] Implementați funcția **extractClusters** care pe baza unei aglomerări ierarhice construite anterior, stabilește numărul optim de clustere ca fiind cel dinaintea alipirii făcute la cea mai mare distanță.
4. [2 puncte] Testați algoritmul implementat și eficiența acestuia pe seturile de date din arhivă. O descriere a acestora se găsește în Anexa A. Comparați pentru câteva seturi de date acuratețea celor trei metode și comparați-le între ele, dar și cu algoritmul K-Means din laboratorul 1.

A Seturi de date

În cadrul acestui laborator veți folosi seturile de date FCPS¹ (Fundamental Clustering Problem Suite) ale Philipps Universität Marburg. Acestea se găsesc în arhiva **FCPS.zip**.

Pentru fiecare set de date veți găsi următoarele fișiere în subdirectorul **01FCPSdata**:

- **<nume>.lrn** - setul de date cu un id pentru fiecare obiect,
- **<nume>.cls** - clasele *reale* ale obiectelor.

---

¹<http://www.uni-marburg.de/fb12/datenbionik/downloads/FCPS>

Coloanele sunt separate prin TAB.

De asemenea în directorul `02Documentation` se găsesc reprezentări grafice ale seturilor de date.